

ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ОЦІНКИ ЗНАЬ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

В наш час стрімкого розвитку інформаційних технологій відкривається багато нових можливостей і викликів у багатьох сферах включаючи освіту. Однією з найбільш значущих інновацій останнього часу є генеративний штучний інтелект (ГШІ) і перед нами гостро постає питання його інтеграції в освітній процес, зокрема можливість його використання для автоматизації оцінювання знань студентів. Використання таких великих мовних моделей як GPT, BERT, LLaMA, та інших надає можливість автоматизації не тільки перевірки та аналізу виконаних завдань, але й генерації нових завдань, тестів та надання індивідуального зворотного зв'язку студенту.

Виклики пов'язані з повномасштабним вторгненням, та перед цим пандемією, пришвидшили темпи інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес, внаслідок цього постало питання вдосконалення освітнього процесу через формування персоналізованих навчальних планів та більш гнучкі методи оцінювання. ГШІ гармонійно вписується в ці тенденції оскільки надає можливість автоматизувати аналіз та перевірку робіт студентів, надання рекомендацій та оптимізує час, який викладач витрачає на виконання рутинних завдань [1].

Однією з головних переваг ГШІ є його здатність за невеликий проміжок часу опрацьовувати велетенські об'єми текстових даних. ГШІ може виявляти граматичні, стилістичні й навіть семантичні помилки в роботах студентів і надавати їм зворотний зв'язок щодо того, що їм потрібно виправити чи доопрацювати. Поза цим ГШІ можна використовувати для автоматичної генерації тестових завдань: система здатна створювати різноманітні запитання, завдання чи тести з одним або декількома варіантами відповіді для кожного студента окремо [2]. Такий підхід не тільки зменшує навантаження на викладача, але й надає можливість генерувати завдання для кожного студента спираючись на його поточний рівень знань для усунення прогалин у навчанні.

Щобільше, ГШ надає можливість створювати адаптивні сценарії тестування. Впродовж тестування ГШ може аналізувати успіхи та помилки студента і спираючись на це коригувати складність наступних завдань чи питань створюючи більш персоналізоване та ефективне тестування. Такий рівень адаптивності може не тільки підвищити рівень залученості студента, але й надати викладачу більше інформації щодо складнощів з якими можуть стикатися студенти на концептуальному рівні.

Поряд з очевидними перевагами використання ГШ додає і певну низку потенційних ризиків. Одним з таких ризиків є проблема дотримання студентами академічної доброчесності. Оскільки великі мовні моделі здатні створювати тексти майже на будь-яку тему, то існує ризик, що студенти можуть покладатись на відповіді або роботи згенеровані ГШ замість самостійного виконання завдань.

Іншою проблемою пов'язаною з ГШ є непрозорість прийнятих рішень. Хоча великі мовні моделі й можуть генерувати результат відповідно до запиту, вони не надають прозорих пояснень своїх рішень. Як результат виникає питання щодо об'єктивності наданих оцінок, що може вплинути на загальну довіру до використання таких інструментів.

Крім того, впровадження цієї технології вимагає додаткової уваги до використання зібраних даних. Збір та обробка конфіденціальних даних мають здійснюватись з урахуванням прав студентів.

У контексті використання ГШ в освітньому процесі його треба розглядати не як заміну чинних методів оцінювання, а як потужний допоміжний інструмент. Найбільш продуктивним підходом може бути комбінування автоматизованої оцінки з експертним аналізом з боку викладачів чи інших фахівців у відповідній галузі. Такий підхід може гарантувати, що креативна складова робіт студентів не буде проігнорована і дає змогу скористатися швидкістю та адаптивністю, яку забезпечує ГШ [3].

Також важливим кроком при впровадженні ГШ в освітній процес є розробка чітких рекомендацій для викладачів та студентів щодо відповідального використання Ш. Такі рекомендації можуть включати практики захисту персональних даних, способи розрізнення текстів створених Ш або студентом, рекомендації щодо мотивації студентів на навчання без використання Ш. Ідеально, щоб заклади освіти сприяли відкритому діалогу для вирішення цих питань, щоб усі сторони розуміли важливість етичного та прозорого використання ГШ в освітньому процесі.

ГШ дає нам можливість зробити великий крок вперед в оцінці знань студентів. Автоматизуючи певні процеси та пропонуючи

майже миттєвий зворотний зв'язок, він може значно покращити результати навчання й оптимізувати роботу викладачів. Водночас створюються нові виклики пов'язані з академічною доброчесністю, потенційною непрозорістю систем ГШІ та конфіденційністю даних.

Задля максимального використання переваг ГШІ в освіті учасники освітнього процесу мають дотримуватися збалансованого підходу, який буде поєднувати інновації із традиційними методами оцінювання. Це потребує активної співпраці розробників програмного забезпечення, освітніх установ і державних органів. ГШІ має всі шанси для трансформації підходів до оцінювання знань, але забезпечення безпеки даних, етичних стандартів та забезпечення людського контролю буде ключовим для успішної інтеграції цієї технології.

Література:

1. Memarian B., Doleck T. A review of assessment for learning with artificial intelligence. *Computers in human behavior: artificial humans*. 2023. Vol. 2. P. 100040. DOI: 10.1016/j.chbah.2023.100040
2. Assessment in the age of artificial intelligence / Z. Swiecki et al. *Computers and education: artificial intelligence*. 2022. Vol. 3. P. 100075. DOI: 10.1016/j.caeai.2022.100075
3. González-Calatayud V., Prendes-Espinosa P., Roig-Vila R. Artificial intelligence for student assessment: a systematic review. *Applied sciences*. 2021. Vol. 11, no. 12. P. 5467. DOI: 10.3390/app11125467